

Motion till riksdagen 2012/13:Fö229

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Allmän värnplikt

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt utreda införandet av ett försvar baserat på värnplikt.

2 Inledning

Det svenska försvaret har under de senaste åren genomgått en snabb förvandling. Värnpliktsförsvaret har ersatts av ett yrkesförsvaret, och territorialförsvaret har gett plats för ett insatsförsvaret med beredskap för insatser såväl i Sverige som utomlands.

För Vänsterpartiet är det centralt att Sveriges försvar har en stark folklig förankring och vi menar att värnpliktiga soldater och sjömän har en viktig roll att spela i ett framtida svenskt försvar. Vänsterpartiet anser därför att regeringen bör låta utreda hur ett värnpliktsförsvaret kan införas och under vilken tidsperiod detta kan ske.

3 Erfarenheter av nuvarande system

Mycket tyder på att det yrkesförsvaret som Sverige nu bygger upp medför högre personalkostnader, vilket riskerar att tränga ut annan viktig verksamhet inom försvars- och säkerhetsområdet. Erfarenheter från bl.a. Nederländerna visar att ett system som bygger på heltidsanställda yrkessoldater är sårbart. Rekryteringen är konjunkturkänslig och det finns en uppenbar risk för kraftigt ökade personalkostnader, svårigheter att nå rätt kompetenser och ett stort antal vakanser. Vi tror också att det finns stor risk för att det leder till en försvarsmakt med en alltför smal rekryteringsbas.

Fel! Okänt namn

4 Utgångspunkter för utredningen

Sveriges försvars- och säkerhetspolitik är, och ska vara, allas ansvar. Den folkliga förankringen utgör därför en mycket viktig komponent för det militära försvaret. Försvaret ska spegla det övriga samhället vad gäller attityder och värderingar, men också bestå av ett tvärsnitt av samhället. Vi behöver undanröja de strukturer som gör att det militära försvaret och dess stödmyndigheter inte klarar av att rekrytera kvinnor och personer med invandrabakgrund i tillräcklig omfattning.

Ett framtida personalförsörjningssystem för Försvarsmakten måste klara av att förse myndigheten med tillräckligt mycket personal av tillräckligt hög kvalitet, oavsett säkerhetspolitisk och ekonomisk konjunktur. Systemet måste vara robust och långsiktigt uthålligt.

Vi vill se ett system för personalförsörjning som bygger på en könsneutral mönstringsplikt, i vilken samtliga ungdomar mönstrar via dator och där sedan ett antal av dem genomgår en mer djupgående mönstring och antagningsprövning. Utifrån denna rekryteras väl lämpade och motiverade för en kortare värnpliktsutbildning om ca tre månader. Därefter ska det finnas en valfri möjlighet att fortsätta och fördjupa sin militära utbildning inom en rad olika områden. Genom att införa en civilplikt med inriktning mot för samhället viktiga funktioner vill vi skapa en möjlighet att utplacera ungdomar på andra samhällsviktiga uppgifter än de rent militära.

Samtliga förband i insatsorganisationen bör kunna nyttjas för såväl nationella som internationella insatser. Alla förband behöver dock inte vara optimerade för internationella uppgifter. Marktrupper ska utgöra basen vid internationella uppdrag. Förbandens beredskapssättning ska avpassas efter behov så att förbanden periodvis kan stå i högre beredskap, som snabbinsatsförband för nationella eller internationella uppgifter.

Även i ett framtida svenskt försvar som bygger på en allmän värnplikt behövs ett mindre antal heltidsanställda soldater. Det handlar för det första om vissa specialister och för det andra om vissa förband som behöver vara tillgängliga dygnet runt, året runt. Dessa finns främst inom flygvapnet och marinen, som har huvudansvaret för svensk incidentberedskap. Det kan dock även handla om vissa mindre arméenheter, t.ex. specialförband, enheter inriktade mot kemiska, biologiska och radiologiska hot. I framtiden kommer det troligen också att omfatta cyberhot.

Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna utgör en mycket viktig del av Sveriges militära försvar, men är också en central resurs för att vårt samhälle ska klara av större kriser. Det är en kostnadseffektiv resurs och ska finnas tillgänglig över hela landet. Vi behöver också uppvärdera reservofficerarnas roll i ett framtida svenskt försvar och skapa en tydlig reservofficerskarriär inom Försvarsmakten.

Rekryteringsmyndigheten kommer att få utökade befogenheter att mönstra ungdomar för att fylla på de värnpliktsförband som kommer att sättas upp.

5 Fördelar med ett värnpliktsförsvaret

Genom att införa en värnplikt bibehåller vi försvaret som en angelägenhet för hela folket. Via plikten får fler i samhället insyn i det militära försvaret samtidigt som det blir lättare att hitta, och locka, rätt kvinna eller man till försvarets olika befattningar.

Med ett värnpliktsförsvaret kommer ungdomar att lära sig förstå vikten av ett försvar och den egna insatsen i detta försvar, inte bara det rent militära. Det ökar troligen också förståelsen för, och viljan att delta i, samhället.

Ytterligare en fördel med ett värnpliktsförsvaret är att det är flexibelt och enkelt kan utvidgas om omvärldsutvecklingen så skulle kräva. Det finns en struktur och organisation för att kalla in och genomföra grundläggande utbildning, och det är inte heller samma dramatik i ett politiskt beslut om en mer omfattande utbildnings- och tjänstgöringsplikt som i att besluta om ett återuppväckande av en plikt som lagts vilande. Ett personalförsörjningssystem baserat på mönstringsplikt skapar stabilitet och politiskt handlingsutrymme. Vi får också större möjligheter att rekrytera till andra försvarsrelaterade organisationer.

Vi menar att regeringen skyndsamt måste utreda hur ett värnpliktsförsvaret kan införas och under vilken tidsperiod detta kan ske. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 4 oktober 2012

Jonas Sjöstedt (V)

Hans Linde (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Eva Olofsson (V)

Torbjörn Björlund (V)